



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 57/2013-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. januára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť V. M., B., toho času vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby B., a J. Š., B., toho času vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby P., zastúpených advokátom JUDr. T. T., Advokátska kancelária, Š., vo veci namietaného porušenia ich základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 5 ods. 4 a na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Trnava z 5. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 26/2012 a postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave zo 17. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 18/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. M. a J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. júna 2012 doručená sťažnosť V. M., B., a J. Š., B. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojich základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 5 ods. 4 a práv na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) z 5. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 26/2012 a postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) zo 17. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 18/2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že proti sťažovateľom je vedené trestné stíhanie pre zločin hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1 a 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a iné, v rámci ktorého boli uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 26/2012 z 5. apríla 2012 vzatí do väzby podľa § 72 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) citovaného zákona.

Proti uvedenému uzneseniu podali obaja sťažovatelia sťažnosti, o ktorých rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 18/2012 zo 17. apríla 2012 tak, že sťažnosti zamietol.

Sťažovatelia v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu uviedli, že uznesenie a jemu predchádzajúci postupom okresného súdu považujú za nezákonný, pretože podľa ich vyjadrenia *„sudkyňa pre prípravné konanie na Okresnom súde Trnava vykonala výsluchy oboch sťažovateľov bez prítomnosti ich zvoleného obhajcu, a to i napriek skutočnosti, že obhajca bol dosiahnuteľný a súdu oznámil, že plánovaných výsluchov sťažovateľov pred vzatím do väzby sa chce zúčastniť“*.

Sťažovatelia v tejto súvislosti argumentovali takto:

«Sťažovatelia upozorňujú na skutočnosť, že ich výsluchy vykonané dňa 05.04.2012 sudkyňou pre prípravné konanie na Okresnom súde Trnava neboli vykonané zákonným spôsobom, teda v zmysle vyššie uvedeného ust. § 72 ods. 2 Trestného poriadku, nakoľko ich zvolený (a dosiahnuteľný) obhajca nebol súdom v súlade so zákonom upovedomený o výsluchoch sťažovateľov pred rozhodnutím o väzbe.

Pokiaľ ide o samotné výsluchy sťažovateľov pred rozhodnutím o väzbe, tieto sa konali dňa 05.04.2012 v poobedných hodinách, pričom na uvedené výsluchy nebol obhajca sťažovateľov vhodným a zákonným spôsobom upovedomený v zmysle uvedeného ust. § 72 ods. 2 Trestného poriadku. Ohľadom spôsobu a času oznámenia plánovaných výsluchov sťažovateľov pred rozhodnutím o väzbe sťažovatelia poukazujú na to, že o predmetných úkonoch bol ich obhajca kontaktovaný sudkyňou pre prípravné konanie (ďalej len „sudkyňa“) až tesne pred samotnými výsluchmi sťažovateľov t. j. o 13.46 hod., a to prostredníctvom telefónu (hovor trval 4 minúty), pričom sudkyňa sa obhajcu opýtala, či sa na výsluchy obvinených dostaví. Obhajca v telefonáte sudkyňi uviedol, že dňa 05.04.2012 v čase od 9.00 hod. do 12.00 hod. bol, ako obhajca, na výsluchu svedkov v inej trestnej veci vedenej ÚBOK, sp. zn. ČVS: PPZ-5/BOK-Z-2004 a výsluchov sťažovateľov sa zúčastniť chce, na ktoré je z miestneho a časového hľadiska schopný sa dostaviť do 2 hodín, t. j. do 15.45 hod.

V tejto súvislosti sťažovatelia dávajú do pozornosti, že sudkyňa o výsluchoch svedkov vo vyššie uvedenej inej trestnej veci obhajcu vedomosť mala, nakoľko obhajca túto skutočnosť oznamoval v rámci vykonania práva na nahliadnutie do vyšetrovacieho spisu príslušnému vyšetrovateľovi a toto podanie bolo súčasťou spisu, ktorým sudkyňa pred výsluchom sťažovateľov disponovala.

V rámci tohto telefonického rozhovoru bolo sudkyňou obhajcovi oznámené, že o mieste a čase konania výsluchov sťažovateľov bol obhajca upovedomený prostredníctvom faxu, a to dňa 05.04.2012 o cca. 10.00 hod. Samotné faxové podanie však nebolo na faxovom čísle obhajcu úspešné, čo obhajca súdu napokon preukázal v rámci svojho písomného podania zo dňa 13.04.2012, ku ktorému priložil protokol o činnosti faxu, ako aj vyjadrenie servisného technika k neúspešnému faxovému prenosu.

Čo sa týka spôsobu upovedomenia obhajcu sudkyňou o výsluchoch sťažovateľov iba prostredníctvom faxu bez akéhokoľvek iného vhodného upovedomenia, takýto spôsob nemôže podľa názoru sťažovateľov predstavovať dostatočný a vhodný spôsob riadneho upovedomenia v zmysle Trestného poriadku, a to aj vo svetle nasledovných skutočností uvedených nižšie.

Tak ako je uvedené, súd mal vedomosť o tom, že obhajca má plánované úkony v inej trestnej veci dňa 05.04.2012 v čase od 9.00 hod. do 12.00 hod., v D., pričom podľa súdu v čase o 10.00 hod. bolo obhajcovi faxom zaslané upovedomenie, že o 12.30 hod. budú vykonané výsluchy sťažovateľov na Okresnom súde v Trnave, ktoré je vzdialené minimálne hodinu cesty osobným motorovým vozidlom, či už z miesta sídla obhajcu v Š. alebo jeho aktuálne vykonávaného úkonu v D. Na tomto mieste je nutné uviesť, že súd disponoval aj ďalšími komunikačnými údajmi na upovedomenie obhajcu, najmä telefónnymi číslami a mailovou adresou, avšak tieto na oznámenie o úkonoch nevyužil. Už samotné časové hľadisko upovedomenia súdu o konaní výsluchov sťažovateľov, v ten istý deň, len pár hodín pred konaním úkonov, nemôže byť považované za vhodné v zmysle zákona, navyše spôsobom, ktorým obhajca nebol preukázateľne upovedomený.

Taktiež za nezákonný považujeme ďalší postup súdu potom, ako obhajca oznámil v rámci telefonického rozhovoru o 13.46 hod. sudkyňi, že je dostupný a na výsluchy sa dostaví do dvoch hodín, avšak v čase o 15.53 hod. boli, aj napriek všetkému, výsluchy sťažovateľov už vykonané a sudkyňa už v tom čase vypracovávala vyhlásené rozhodnutia o vzatí sťažovateľov do väzby. Samotné výsluchy sťažovateľov boli sudkyňou vykonané v čase od 14.00 hod. do 15.00 hod. V tejto súvislosti je dôležité uviesť najmä to, že súdu nekončila zákonom stanovená lehota na rozhodnutie v zmysle ust. § 87 ods. 2 Trestného poriadku, keďže návrh prokurátora na vzatie do väzby bol podaný na súd dňa 04.04.2012 o 16.45 hod. Z uvedeného je zrejmé, že súdu, v zmysle uvedeného ustanovenia, ostávala dostatočná časová rezerva (viac než 24 hodín) na rozhodnutie o väzbe, za súčasného zachovania zákonných lehôt a plného uplatnenia práv obhajoby oboch sťažovateľov. Z tohto dôvodu majú sťažovatelia zato, že sudkyňa bola bez časovej tiesne, mohla s výsluchom sťažovateľov začať až po príchode obhajcu, ku ktorému napokon aj došlo v krátkom čase po vyhlásení uznesenia o vzatí do väzby. Zákonom stanovená lehota na rozhodnutie o väzbe sťažovateľov totiž sudkyňi končila až dňa 06.04.2012 o 16.45 hod.

Vyššie uvedeným postupom sudkyne pre prípravné konanie tak došlo k nerešpektovaniu práva sťažovateľov na obhajobu, k odopretiu možnosti jeho uplatnenia a teda zo strany súdu došlo k závažnému porušeniu tohto základného práva sťažovateľov, o to viac, že v danom prípade išlo o rozhodovanie o väzbe, ako o najzávažnejšom zásahu do osobnej slobody a do práv sťažovateľov, čím zo strany Okresného súdu Trnava došlo v uvedenom konaní k porušeniu základných práv a ľudských slobôd garantovaných najmä čl. 50 ods. 3 Ústavy a ľudských práv a základných slobôd práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru.»

Podľa názoru sťažovateľov sa krajský súd ako „sťažnostný súd“ s ich námietkami o porušení ich práv na obhajobu dostatočne nevysporiadal, „keď sa vo svojom odôvodnení zameral iba na namietané faxové podanie, ktoré obhajcovi preukázateľne neprešlo a žiadnym spôsobom sa nevysporiadal s argumentáciou ohľadom telefonického rozhovoru sudkyne s obhajcom sťažovateľov, z ktorého vyplýva, že obhajca informáciu o plánovaných úkonoch obdržal práve len na základe predmetného telefonátu sudkyne, a to až tesne pred samotnými výsluchmi“.

Sťažovatelia ďalej argumentovali, že obe namietané uznesenia považujú za arbitrárne a nepreskúmateľné „z dôvodu neuvedenia konkrétnych skutočností existencie dôvodov väzby podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, čím nespĺňajú zákonné náležitosti pre zákonné rozhodnutie, nakoľko jeho odôvodnenie nemá zákonnú oporu vo výroku rozhodnutia“.

Sťažovatelia uviedli, že okresný súd sa „len paušálne stotožnil s návrhom prokurátora na vzatie sťažovateľov do väzby, spolu aj s jeho odôvodnením, pričom súd žiadnym spôsobom u sťažovateľov nekonkretizoval reálnu existenciu dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku“.

Sťažovatelia v tomto smere namietali ako nedostatočné aj uznesenie krajského súdu, vo vzťahu ku ktorému dôvodili:

«Pokiaľ sa druhostupňový súd snažil pravdepodobne napraviť nedôvodnosť a neodôvodnenosť väzobných dôvodov v zmysle vyššie citovaného ust. § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, tak sa mu to nepodarilo, keď úplne zmätočne v rámci odôvodnenia svojho uznesenia na str. 5 uviedol, že: „Rovnako pokiaľ ide o dôvody väzby obvinených

V. M. a J. Š. ustálené okresným súdom v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné uviesť, že i tieto dôvody majú svoje plné opodstatnenie, pričom okresný súd dôvody väzby i náležité konkretizoval“, pričom sťažnostný súd dodal, že: „Zo skutkových okolností, ktoré dôvody preventívnej väzby u oboch obvinených zakladajú je potrebné uviesť, že z výpovedi svedka P. T. je nepochybné, že došlo k stretnutiu s obvinenými ako aj ďalšími osobami, ktorí sa hlásili k príslušnosti tzv. „P.“, a ktorí jeho strach využili a nanútil mu akceptáciu podmienok za ochranu objektu, pričom z výpovedí svedkov je zrejmé, že ho navštívili koncom januára 2012, kedy ho upozornili na to, že finančné prostriedky budú chodiť vyberať nové osoby, pričom ho uistili, že samotné zadržanie niektorých ich členov bola len očista.“

Sťažovatelia sa žiadnym spôsobom s uvedeným konštatovaním nemôžu stotožniť. Ani takéto odôvodnenie a argumentácia sťažnostného súdu nie je v súlade so zákonom, nakoľko môže maximálne odôvodňovať dôvodnosť vznesenia obvinenia sťažovateľom, ale v žiadnom prípade nie materiálny dôvod existencie preventívnej väzby podľa ust. § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže z takéhoto odôvodnenia nevyplývajú žiadne konkrétne skutočnosti, v čom súd videl odôvodnenú obavu na preventívnu väzbu. Ani jeden zo súdov sa dostatočne nevysporiadal so zákonnými dôvodmi tohto väzobného dôvodu, keď nielenže neuviedli, že ani jeden zo sťažovateľov doposiaľ nebol súdne trestaný, ale ani neuviedol konkrétne skutočnosti, ktoré by podľa súdu predstavovali odôvodnenú obavu z možného pokračovania sťažovateľov v trestnej činnosti.»

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia žiadali, aby ústavný súd v ich veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie ich základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, predmetné uznesenia zrušil, prikázal krajskému súdu prepustiť sťažovateľov z väzby na slobodu, priznal im primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 €, a to každému z nich, ako aj trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti namietali porušenie svojich základných práv zaručených čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených čl. 5 ods. 1 písm. c), čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné

podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

1. K námietke porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c), čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom a uznesením okresného súdu z 5. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. Tp 26/2012

System ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa označeného postupu a uznesenia okresného súdu konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu tejto časti sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu.

Trestný poriadok zakotvujúci inštitút sťažnosti poskytuje priestor aj pre uplatnenie námietok týkajúcich sa pochybení konajúceho súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd väzobne stíhanej osoby. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy druhostupňovému súdu.

Sťažovatelia disponovali možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení prvostupňového súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využili. Ochranu ich základným právam a slobodám zaručeným ústavou a právam zaručeným dohovorom bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť krajský súd. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľov uplatnené voči prvostupňovému rozhodnutiu o vzatí sťažovateľov do väzby. Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí tejto časti sťažnosti podľa ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K námietke porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c), čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom a uznesením krajského súdu zo 17. apríla 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Tpo 18/2012

V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh súdu ústavný súd zistil, že proti sťažovateľom je vedené väzobné trestné stíhanie pre zločin hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1 a 2 Trestného zákona a iné. V rámci vedeného trestného stíhania boli sťažovatelia uznesením okresného súdu sp. zn. Tp 26/2012 z 5. apríla 2012 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Tpo 18/2012 zo 17. apríla 2012 vzatí do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná

obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Okresný súd vo svojom uznesení sp. zn. Tp 26/2012 z 5. apríla 2012 vychádzal z návrhu prokurátora vykonávajúceho dozor nad prípravným konaním, v ktorom tento vo vzťahu k osobám sťažovateľov poukázal na doterajšie výsledky procesu dokazovania, ktoré mali preukázať u sťažovateľov dôvodnosť podozrenia zo spáchania organizovanej trestnej činnosti tzv. „výpalníctva“, na ktorej mali byť sťažovatelia účastní ako nižšie články skupiny a v ktorej mali pokračovať aj po vzatí tzv. organizátorov a ostatných členov skupiny do väzby; v uvedenej skutočnosti videl prokurátor dôvod preventívnej väzby . Okresný súd v odôvodnení uznesenia konštatoval, že skutky, pre ktoré bolo trestné stíhanie začaté, boli spáchané, majú znaky trestného činu a je dôvodné podozrenie, že ich spáchali sťažovatelia (ako aj ďalší spoluobvinení), čo vyplýva z výpovedí svedkov, zápisníc o rekognícií, prepisov záznamu telekomunikačnej prevádzky a analýzy výpisov o uskutočnenej telekomunikačnej činnosti. Okresný súd v odôvodnení uznesenia uzavrel, že aj formálne, aj materiálne podmienky väzby sú splnené. Konkrétne k osobám sťažovateľov okresný súd špecifikoval: *„Zo svedeckých výpovedí vyplýva, že zhodne popisujú stretnutia v B. ako aj v meste H., posledné stretnutie P. T. s obvineným V. M. a J. Š. z konca januára 2012, kedy ho vyhľadali a upozornili, že po finančné prostriedky budú chodiť nové osoby a samotné zadržanie niektorých ich členov bola len očista.“*

Krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 18/2012 zo 17. apríla 2012 sťažnosti sťažovateľov ako nedôvodné v zmysle § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol, pretože rozhodnutie okresného súdu považoval za vecne správne a súladné so zákonom.

Poukazujúc na ustanovenia § 71 ods. 1 a § 72 ods. 2 Trestného poriadku krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia konštatoval splnenie tak formálnych, ako aj materiálnych podmienok na vzatie sťažovateľov do väzby.

Krajský súd považoval vykonané výsluchy svedkov, ale aj ostatné listinné dôkazy za dostatočnú oporu pre záver o dôvodnom podozrení spáchania vyšetrovaných skutkov sťažovateľmi a ostatnými spoluobvinenými.

Vo vzťahu k otázke dôvodnosti tzv. preventívnej väzby u osôb sťažovateľov krajský súd poukázal na dôvody prezentované v rozhodnutí okresného súdu, ktoré kvalifikoval ako

plne opodstatnené a súčasne náležite konkretizované. Opätovne rovnako ako okresný súd zdôraznil, že aktuálna dôkazná situácia dostatočne podporuje dôvodnosť podozrenia sťažovateľov z účasti na kriminálnych aktivitách (na tzv. *racketingu*) organizovanej skupiny, a to aj v období nasledujúcom po zadržaní niektorých jej členov políciou; uvedenú skutočnosť krajský súd považoval za relevantnú okolnosť odôvodňujúcu obavu z pokračovania v tejto trestnej činnosti.

Špeciálne k námietkam sťažovateľov o nezákonnosti vykonania výsluchov sťažovateľov (porušením ich práv na obhajobu) pred prijatím rozhodnutia okresného súdu o ich vzatí do väzby formuloval krajský súd stanovisko vyvracajúce tieto tvrdenia sťažovateľov, v rámci ktorého krajský súd uviedol:

„Pokiaľ ide o námietky obvinených ohľadom zákonnosti vykonania výsluchov obvinených v neprítomnosti obhajcu je potrebné poznamenať, že takáto námietka zo strany obhajoby ani obvinených nemôže obstáť. Tak ako je to už vyššie uvedené v zmysle § 72 ods. 2 Trestného poriadku okrem iného pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Vychádzajúc z obsahu spisuje je nepochybné, že takýto postup okresného súdu bol v súlade s vyššie uvedeným ustanovením Trestného poriadku. Z obsahu spisuje je zrejmé a jednoznačne vyplýva, že tak obhajcovia ako aj obvinení, ako aj prokurátor, boli o spôsobe, o čase a mieste úkonu riadnym spôsobom upovedomení. Pokiaľ ide o oznámenie o čase a konania výsluchu obvinených, ktorých zastupoval Dr. T., toto jednoznačne vyplýva z faxu, ktorý je založený v spise na č.l. 28, z ktorého je nepochybné, že toto upovedomenie bolo riadne odoslané na telefónne číslo faxu Dr. T. a to v čase o 09.52 51 hod. a to s pozitívnym výsledkom o odoslaní a doručení čo v hlavičke faxového dokladu je i vyznačené - OK.

Pokiaľ obhajca obvinených Dr. T. tvrdí, že toto faxové oznámenie cez jeho faxové číslo neprešlo, o čom zaslal i výpis, nie je možné považovať toto ako úkon, ktorý nebol urobený a už vôbec nie za úkon nezákonný v zmysle takom, ako to podáva v sťažnosti obhajca. Úlohou okresného súdu v danom prípade nebolo skúmať, či došlo k určitému zlyhaniu technických prostriedkov, ale jeho úlohou je striktne sa riadiť ustanoveniami Trestného poriadku, čo v danom prípade nepochybne zo strany sudkyne pre prípravné konanie urobené bolo. Pokiaľ je namietaná otázka vhodnosti upovedomenia o vykonaní

úkonu, je tiež potrebné uviesť, že fax je jedným zo spôsobom, ktorým sa bežne úkony vykonávajú v trestnom konaní oboznamujú a sú považované za legitímne a dôvodné prostriedky. V tomto smere preto krajský súd nevzhladal zo strany sudkyne pre prípravné konanie žiadne pochybenia ani porušenia zákona a námietku vyslovenú obhajcom obvinených Dr. T. považoval za absolútne neopodstatnené.“

Tak, ako už bolo uvedené, v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04).

V rámci svojej rozhodovacej činnosti už ústavný súd konštatoval, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy garantujúcich základné právo na osobnú slobodu je obsiahnuté právo obvineného garantujúce mu intervenciu súdu po zadržaní zameranú na súdnu previerku zákonnosti obmedzenia jeho osobnej slobody inštitútom väzby. Obsah označenej ústavnej garancie korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 ods. 3 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05).

Opierajúc sa o tieto východiská posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

Krajský súd (v právomoci ktorého bolo posúdenie skutkových a právnych otázok relevantných pre rozhodnutie o vzatí sťažovateľov do väzby) vychádzal zo skutkového a právneho stavu uvedeného v uznesení okresného súdu poukazujúceho na skutkové okolnosti odôvodňujúce existenciu väzobného dôvodu, ktorého právne závery krajský súd akceptoval.

Pri preskúmaní napadnutého rozhodnutia okresného súdu posudzoval krajský súd splnenie jednak formálnych, ako aj materiálnych podmienok väzby.

V prvom rade krajský súd citoval relevantnú právnu úpravu, a síce ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku definujúce hmotnoprávne predpoklady väzby, ako aj ustanovenie § 72 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého o väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý, o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný.

K splneniu hmotnoprávnych predpokladov väzby krajský súd interpretoval obsah súvisiaceho ustanovenia § 71 ods. 1 Trestného poriadku upravujúceho materiálne podmienky väzby, konkrétne v prípade sťažovateľov väzby preventívnej, a v nadväznosti

na to poukázal na okolnosti prezentované už okresným súdom, s ktorými sa stotožnil a ktoré podľa jeho názoru podporujú u sťažovateľov jednak dôvodnosť podozrenia zo spáchania vyšetrovanej trestnej činnosti (špecifikácia vykonaných dôkazov a z nich plynúca aktuálna dôkazná situácia) a zároveň opodstatňujú dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti (relevantná okolnosť uvádzaná vo svedeckých výpovediach, a síce pretrvávajúce kriminálne aktivity sťažovateľov aj po zadržaní niektorých členov organizovanej skupiny).

Krajský súd z hľadiska splnenia formálnych podmienok väzby v kontexte námietok sťažovateľov o nezákonnosti postupu okresného súdu naopak skonštatoval súladnosť tohto postupu s označenými ustanoveniami Trestného poriadku (§ 72 ods. 2) upravujúcimi postup prípravy realizácie tzv. väzobných výsluchov. Účelové námietky sťažovateľov o porušení ich práva na obhajobu vyvrátil krajský súd dostatočne podrobnou a logickou argumentáciou, v ktorej náležite vysvetlil povinnosti konajúceho súdu súvisiace s upovedomením obhajcu obvineného o plánovanom výsluchu, kde poukázal na ustálenú prax zaužívaných spôsobov a prostriedkov slúžiacich na takýto účel, a predovšetkým vylúčil zodpovednosť súdu za subjektívne okolnosti na strane obhajcu (technické zlyhanie faxu, o ktorom konajúci súd nemal vedomosť).

Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nemožno vyvodit', že by sa nevysporiadal s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľov (prezentovanou v sťažnosti podanej proti uzneseniu okresného súdu) adekvátne a preskúmateľne. Podľa názoru ústavného súdu je toto odôvodnenie ústavnoprávne akceptovateľné, pretože právne závery krajského súdu opierajúce sa o aplikáciu relevantnej právnej úpravy korešpondujú so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností relevantných pre rozhodovanie o väzobnej otázke.

Ústavný súd dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho krajského súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľmi označených článkov ústavy a dohovoru, preto sťažnosť v danej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd sa osobitne vysporiadal so sťažovateľmi formulovanou námietkou porušenia čl. 5 ods. 4 dohovoru v kontexte argumentácie obsiahnutej v ich sťažnosti a upriamuje pozornosť na ustálenú judikatúru štrasburských orgánov ochrany práva, podľa ktorej na situáciu prvotnej súdnej kontroly zákonnosti obmedzenia osobnej slobody nasledujúcej bezprostredne po „zatknutí“, teda v prípade sťažovateľov na prvotné rozhodovanie o vzatí do väzby, je aplikovateľné ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru, nie sťažovateľmi označené ustanovenie čl. 5 ods. 4 dohovoru, v rámci ktorého sa garancia súdnej kontroly viaže až na nasledujúce previerky zákonnosti väzby (žiadosť o prepustenie na slobodu, predĺženie väzby).

S ohľadom na všetky uvedené skutočnosti bolo o sťažnosti sťažovateľov potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2013